

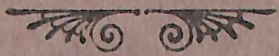
69(91.542)
5-98

5552

ՐԱԳԻՐ

ՏԱՅԻՒ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

(Հիմնած 1917 թ. յուլիսին, վերակազմ-
ած 1918 թ. յունուարին):

Տպարանատէր

ԲՏԻԶ ԹՈՎՄԱՍՅԱՆ ԿՈՒՆԱՐՏԱՆՑ

Կոնստանդուպօլ, Բուրսա կողմէ՝ 86

1919

062(=91.9)
S - 19

300

1345-ՏԸ

062(-91-99)

5-10

ՇՐԱԳԻՒ

ՏՆՏՅՔԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՅԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

(Հիմնադ 1917 թ. յուլիսին, վերակազմ-
աւ 1918 թ. յունւարին):

1003
11855
7

Տպարանատէր
ՄԵԼՏԻՉ ԹՈՎՄԱՍՅԱՆ ՀՈՒՆԱՐՏԵԱՆՅ

Նկատէրհոյար, Բուրաշիզսկ 85

1919

8895

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր

ՏԱՅՔԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ*)

I. — ՆՊԱՏԱԿ

Տայքի Հայրենակցական Միութեան նպատակն է, նիւթապէս ու բարոյապէս օժանդակել բնաշնչումէն ազատւած հայ կարօտեալներուն, օգնել հայրենակիցներուն վերադառնալու իրենց ծննդավայրը և նիւթական ու բարոյական զոհաբերութիւններով զարկ տալ ծննդավայրի վերաշինութեան:

II. — ԳՈՐԾՈՒՆԵՌՈՒԹԻՒՆ

ա. — ՎԵՐԱԿԱՐՁ

Տայքի Հայրենակցակ. Միութիւն իր նպատակները իրագործելու համար, հետեւեալ գործունէութեան կը ձեռնարկէ:

1. — Կը քաջալերէ ներգաղթը:

2. — Կը կազմակերպէ խուզարկու խմբեր գրաււած վայրերու և Տաճկաստանի խորքերու մէջ տարագրւած բեկորները գտնելու և վերադարձնելու համար (բաւ պահանջին խուզարկու մարմիններուն թիւն ու կազմը կ'որոշւի):

*) ԺՂՆՕԹ. — Խոստովոր Մոխրակոյտցի արտրեալներու ազատման համար կազմւած միութիւնը, իր գործունէութեան արդարեւոր քննարկակէտը համար, վերաճեցաւ Տայքի Հայրենակցական Միութեան:

2010

3. — Կը հեշտացնէ տարագիրներու վերագարձը, տալով անոնց նիւթական ու բարոյակսն հնարաւորութիւններ:

4. — Կարիքաւորներուն համար կը մատակարարէ զգեստ, սնունդ, ճանտպարհածախս, օթեան, բժշկական օգնութիւն և այլն:

5. — Կորոնէ ու կը հաւաքէ որբերը և զանոնք կը խնամէ որբանոցներու մէջ:

բ. — ՎԵՐԱՇԵՆՈՒԹԻՒՆ

Տայքի Հայրենակցական Միութիւնը ամեն ջանք կը թափէ երկրի վերաշինութեան համար և այդ նպատակով:

1. — Կօժանդակէ ժողովրդին ու երիտասարդութեան կազմակերպմանը, գործակցութեան հրաւիրելով հայրենիքի բոլոր գաւակներուն:

2. — Կը կազմակերպէ թաղային միութիւններ:

3. — Կը հիմնէ զանազան կուլտուրական հիմնարկութիւններ (գարոց, գրադարաններ) թերցարան, լսարան, մամուլ և այլն):

4. — Երկրի մէջ ձեռք կառնէ կեանքի և գոյքի ապահովութեան միջոցներ:

5. — Երկրի մէջ ժամանակաւորապէս կը մտցնէ համայնական աշխատանք:

6. — Պէտք եղած ատեն յարաբերութեան մէջ կը մտնէ պետական և ազգային պաշտօնական հիմնարկութիւններու հետ և

անոնց աջակցութիւնը կը խնդրէ իր նըպատակները իրագործելու համար:

7. — Քնտէր մնացած հայրենակիցներու շարժական և անշարժ կալւածները թէ Ռուսիոյ և թէ Թիւրքիոյ մէջ, իր պաշտպանութեան տակ կառնէ, կը պաշտպանէ սեբրումներէ, բռնի ու ապօրինի գրաւումներէ, մինչև անոնց իսկական տէրերուն յայտնելը: Իսկ ժառանգչունեցող հայրենակցի շարժական և անշարժ գոյքերը կը մնան թաղային այն միութեանը, որուն կը պատկանի ժառանգատէրը:

III. — ԱՆԿԱՍԱԿՅՈՒԹԻՒՆ

1. — Տայքի Հայրենակցակ. Միութեան կարող են անգամակցել Հայաստանի, Տաճկաստանի, Ռուսիոյ և ուրիշ վայրերու մէջ գտնուող Տայքի բոլոր այն հայրենակիցները, որոնք կընդունեն միութեան ծրագիր-կանոնագիրը, կաշխատեն իրականացնել զայն կեանքի մէջ և կը վճարեն անգամակցական որոշ վճար (անկարողներուն վիճակը նկատի կ'առնելի):

2. — Միութեան անդամները կը համարւին պատարտ և իսկական:

3. — Համագումարը միութեան պատուաւոր անդամ կընտրէ այն անձանց. որոնք միութեան առանձին ծառայութիւն մը մատուցած կամ յայտնի գործ մը կա-

տարած են:

4.— Պատւաւոր անդամ կը նկատուին նաև անոնք, որոնք միութեան կը վճարեն բացի անդամավճարէն նաև ոչ նւագ քան տասն հազար (10,000) ուրբի: Իսկ յիսուն հազար (50,000) ուրբի վճարողները կանւանուին բարերոր:

5.— Իսկանյան անդամ կը համարուեն անոնք, որոնք միութեան կը վճարեն ամսական ոչ պակաս քան հինգ ուրբի և միանւագ գումար մը:

IV.— ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՎԱՐՈՒՄԸ

Միութեան ընդհանուր գործերը կը վարեն միութեան համագումարն ու կեդրոնական վարչութիւնը:

ա.— ՀԱՄԱԳՈՒՄՈՐ

1.— Նկատի ունենալով որ միութեան անդամներն ու ճիւղերը ցրւած են Ռուսիոյ, Տաճկաստանի և Կովկասի զանազան վայրերու մէջ, վարչութեան որոշած գէնդի համաձայն, ներկայացուցչական ձևով տարին անգամ մը, լունւարի կամ նպատակայարմար ամսոյն մէջ՝ կը հրաւիրուի համագումար:

2.— Արտակարգ համագումարը կը հրաւիրուի, երբ անյետաձգելի և խիստ կարևոր հարցերու բննութեան կարիք կայ (ծանօթ.—Արտակարգ համագումարը կը

հրաւիրուի՝ 1) վարչութեան հրաւերով, 2) վերստուգիչ մարմնի պահանջով և 3) միութեան անդամներու զբաւոր խնդրանքով և հարիւրի հասնող ստորագրութեամբ):

3.— Համագումարի զբաղման առարկաներն են, միութեան նախընթաց տարւայ գործունէութեան զեկուցումը, առաջիկայ տարւայ նախահաշիւը, վարչութեան և վերստուգիչ յանձնաժողովի բնտրութիւնը, նոր օրակարգերու կազմումն ու որոշումները:

4.— Համագումարը օրինական կը համարուի, երբ անդամներուն կէսէն մէկ ձայնով աւելի ներկայ են (միութեան լուծման ժամանակ երկու երրորդով), մեծամասնութիւն չկազմելու ժամանակ, համագումարը վեց օրով կը յետաձգուի և վարչութեան կողմից կը լինի նոր հրաւեր, երկրորդ անգամ որքան անգամ ալ որ ներկայ ըլլան, ժողովը կը համարուի օրինական:

5.— Համագումարի տեղի և ժամանակի մասին, վարչութիւնը կը յայտարարէ երկու ամիս առաջ պաշտօնական նամակներով և տպւած յայտարարութիւններով:

6.— Համագումարի և ընդհանուր ժողովներու մէջ՝ իւրաքանչիւր ներկայացուցիչ կօգուի մէկ ձայնի իրաւունքով և զայն ուրիշին տալու իրաւունք չունի:

Բ.— ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

1.— Վարչութիւնը կրնար ի համագումարէն գաղտնի քէտարկութեամբ և կր վարէ միութեան վարչական ու գործնական բնոյթ ունեցող բոլոր գործերը:

2.— Վարչութեան անդամներու թիւը տասն է, որոնց երեքը փոխանդամ:

3.— Վարչութիւնը կրնար ի մէկ տարւայ պայմանաժամով և անդամները վերընարելի են:

4.— Վարչութիւնը իր մէջէն կրնար է նախագահ, քարտուղար և գանձապետ ու բոլոր անդամները վարձատրութիւն չեն ստանար:

5.— Վարչութիւնը միութեան գործունէութեան կեդրոնական վայրը կր հիմնէ գործադիր մարմին մը մէկ տարի ժամանակով, հինգ հոգուց բաղկացած, որուն նախագահը կստանայ ամսաթոշակ:

6.— Վարչութիւնս կունենայ շաբաթական հերթական նիստեր. բոլոր հարցերը կր վճուեն ձայներու հասարակ մեծամասնութեամբ. հաւասարութեան ժամանակ նախագահի ձայնը գերակշռութիւն կունենայ:

7.— Սկզբունքային հարցեր ծագած ժամանակ, վարչութիւնը իրաւունք ունի կոմիտէներու խորհրդակցական ժողով գումարել, իսկ խոշոր կարևորութիւն ունեցող պատասխանատու հարցերը յօժեյու համար. վարչութիւն պարտաւոր է համագումար հրաւիրել:

8.— Վարչութիւն պարտաւոր է տարին անգամ մը համագումար հրաւիրել իր հաշիւներն

ներկայացնելու և գործերու մասին գեկուցելու համար:

9.— Վարչութեան անդամները անհատաբար և հաւաքաբար համարատու և պատասխանատու են համագումարի առջև, իսկ շրջանի բոլոր մասնաճիւղերը իրենց հերթին համարատու և պատասխանատու են կեդրոնական վարչութեան:

Գ.— ԳՈՐԾԱԳԻՐ ՄԱՐՄԻՆ

1.— Միութիւնը իր գործունէութեան կեդրոնավայրին մէջ կունենայ գործադիր մարմին մը, բաղկացած հինգ անդամէ (նախագահ, քարտուղար, գանձապահ և երկու անդամ), որը կը նշանակուի կեդրոնական վարչութեան կողմէ մէկ տարի պայմանաժամով: Նախագահն կստանայ ամսաթոշակ:

2.— Գործադիր մարմինը կր վարէ գործունէութեան վայրի բոլոր գործերը՝ կազմակերպչական, կառավարչական, կուլտուրական, վերաշինական, զուլթականական և ինքնապաշտպանական:

3.— Գործադիր մարմնէն հրաժարւած անդամի փոխարէն՝ նախագահը ժամանակաւոր անդամ կր հրաւիրէ տեղական կոմիտէի անդամներէն մին՝ ըստ իր հայեցողութեան և այդ մասին կր հաղորդէ կեդրոնական վարչութեան, որո կամ կր հաստատէ կամ ուրիշ մը կը նշանակէ:

4.— Գործադիր մարմին իրաւատու է միութեան կանոնադրով հետապնդւած բոլոր

նպատակները իրագործել և բոլորի մասին միշտ տեղեակ պահել կեդրոնական վարչութիւնը:

5.— Գործադիր մարմին ընթացիկ ծախսերի համար իր տրամադրութեան ներքոյ կունենայ ութսուն հազար (80,000) ռուբլի, որը կը գործածուի կանոնադրի հետապնդած նպատակներուն համար:

6.— Գործադիր մարմին իրաւունք ունի ոչ աւել քան քսանհինգ հազար (25,000) ռուբլի միանւագ յատկացնել ունի կարևոր նպատակի (ծաւրայեղ պարագային հարցը լուծել յօլուած 9-րդի համաձայն):

7.— Գործունէութեան վայրի բոլոր կոմիտէները կենտրոնին գործադիր մարմինն, որը կոմիտէներուն վրայ կը նշանակէ բոնթրոյ, կը հաւարէ և կը կեդրոնացնէ կոմիտէներու բովեղած գումարները:

8.— Որոշուած բանակէն աւելի գումարները, գործադիր մարմինը անմիջապէս կը փոխադրէ կեդրոնական վարչութեան սնդուկ:

9.— Ստիպողական և արտակարգ գործերու ժամանակ, եթէ հնարաւորութիւն չկայ կեդրոնական վարչութեան կարծիքն իմանայ, գործադիր մարմինը շրջանի բոլոր կոմիտէներուն կը հրահրէ խորհրդակցութեան և կստանայ անոնց խորհուրդը, բացի կանոնադրում համազումարին վերապահած սկզբունքային հարցերէն:

դ.— ԿՈՄԻՏԷՆԵՐ ԵՒ ՄԱՍՆԱՃՅԻՒՆԵՐ

1.— Գործադիր մարմնի գործունէութեան շրջանի զանազան վայրերու մէջ, տեղական անդամներու ընդհանուր ժողովներէն կը կազմուին մասնաճիւղեր և վերտրոն կոմիտէներ՝ տեղական գործերը վարելու համար:

2.— Շրջանային կոմիտէներն ու մասնաճիւղերը կենտրոնին գործադիր մարմնի կարգադրութիւններուն և անոր հետ սերտ կապակցութեան մէջ կըլլան:

3.— Տեղակոն կոմիտէներուն թիւն ու կազմը կորոշէ տեղական ընդհանուր ժողովը:

ե.— ՎԵՐՍՏՈՒՂԻՉ ՄԱՐՄԻՆ

1.— Վերստուղիչ մարմինը կը բաղկանայ երեք սնդամէ ու կընտրուի համագումարից զաղտնի քէւարկութեամբ և մէկ տարի ժամանակով:

2.— Վերստուղիչ մարմնի իրաւասութիւնն է, բննել վարչութեան հաշիւները, ստացած իրերուն ցուցակն ստուգել և հաշիւներն ու նկատողութիւնները գեկուցել համագումարին:

3.— Վերստուղիչ մարմինը պարտաւոր է երեք ամիս անգամ բննել վարչութեան հաշիւները. իսկ բացառիկ հանգամանքներու մէջ երբոր կամենայ ազատ է:

4.— Վերստուղիչ մարմին իր գործունէութեանը համար պատասխանատու է համագումարին առջև:

5.— Շրջանային կոմիտէներուն կից՝ շըր-

ջանները ընդհանուր ժողովները իրաւասու են վերստուգել մարմինները ընտրելու:

V.— ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋՈՅՆԵՐԸ

1.— Միութեան նիւթական եկամուտներն են՝ անգամավճարներ, միանազ վճարումներ, հանգանակութիւններ, պատուաւոր անդամակցութիւն, բարեգործութիւն, զբամազլիւի տուկոսներ, կալւածներու և գոյքերու հկամուտներ, երեկոյթներ, վիճակախաղ և այլն:

2.— Միութեան զբամազլուիւր պահելու է կառավարական կամ մասնաւոր բանկերու մէջ՝ միութեան անունով. իսկ գանձապահի մօտ կը մնայ առձեռն գումար մը, որ կ'որոշւի վարչութեան կողմէ:

3.— Բացառիկ պարագաներու մէջ կեդրոնական վարչութիւնը կարող է միութեան զբամազլուիւր ժամանակաւորապէս պահել ապահով վայրեր՝ ըստ իր հայեցողութեան:

4.— Երբ մեծ գումարի կարիք զգացի, միութեան համագումարը կորոշէ պարտադիր վճար ըստ կարողութեան և գանձումն ու գործադրութիւնը կը յանձնարարէ վարչութեան:

VI.— ԸՆԳՀԱՆՈՒՐ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

1.— Միութեան կեդրոնական վարչութիւնը, առայժմ կը գտնուի ներքին Ռուսիոյ մէջ:

2.— Համագումարի որոշումներն ու հաշիւները եւ միութեան գործունէութեան

ընդհանուր պատկերը, պէտք է տպագրի գոնէ տարին անգամ մը և տարածուի հասարակութեան մէջ:

3.— Միութեան կնիքը գործածելու իրաւունքն վերապահւած է կեդրոնական վարչութեան և գործադիր մարմինն:

4.— Չըջանային մարմիններն ու կոմիտէները ունենալու են իրենց յատուկ կնիքները:

VII.— ՄԱՍՆԱԻՐ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

1.— Երբ գործող մարմինները վատ վերաբերեն իրենց գործին կամ յանձնւած զբամբ վատնեն կամ կեղծ փաստաթղթերով գումարը ծախուած ցոյց տան, այդպիսիները անմիջապէս գործէ կը հեռացնին և կը յանձնին ընկերական դատարանի. եթէ հաստատւեցաւ այդպիսիներուն յանցաւոր ըլլալը և վնասներու հատուցումը շտապաւ միութիւնը, վերջինս պարտաւոր է ամբաստանուողին յանձնել պետական դատարանին:

2.— Միութեան գործերու մէջ թերացողներն ու անպատասխանատու անդամները կը հեռացնին միութեան շարքերէն:

3.— Կեդրոնական վարչութիւնը պարտաւոր է ալս կամ այն պաշտօնեայի վերաբերմամբ, միութեան անդամներու կողմէ գրաւոր և պատճառարանւած նկատողութիւններուն ընթացք տալ:

VIII. — ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԼՈՒԾՈՒՄԸ

1. — Միութեան լուծուած կորոշի համագումարի կողմէ, ձայներու երկու երրորդով:

2. — Լուծելու պարսկայն, միութեան գումարներու, գոյքերու և ստացւածքներու տնօրինութիւնը կորոշէ համագումարը, ըստ իր հալեցողութեան:

0022851

2013 5552

NL0022851

2001

Ներկայ ծրագիրը մշակւած ու
վաւերացւած է 1918 թ. յունւա-
րի համագումարէն: